ضمایر [او]

درباره سیاست و مرگ

آلبوم جدید باب دیلن در روزهای شیوع کرونا منتشر شد

گفتم روح این جامعه تکه پاره شد/ از اینجا به بعد آرام‌آرام تباه می‌شود/ و سی‌وشش ساعت از روز داوری گذشته است.

این‌ها را باب دیلن چندی پیش در ترانه‌ای طولانی در حدود ۱۷ دقیقه با عنوان «قتلی به‌غایت اشتباه» خواند؛ قطعه‌ای که به دهه ۶۰ و ترور جان.اف. کندی رئیس‌جمهور اسبق ایالات‌متحده می‌پرداخت و به نوعی مانیفست خاطره‌بازانه دیلن محسوب می‌شد. حالا هم او در آستانه ۸۰ سالگی، آلبوم تازه‌ای را منتشر کرده‌است.

این در حالی است که اغلب موسیقیدان‌ها ترجیح داده‌اند فعالیت‌های خود را به خاطر شیوع ویروس کرونا متوقف و انتشار آثارشان را به زمان دیگری موکول کنند.

باب دیلن آهنگساز، ترانه‌سرا و خواننده افسانه‌ای بعد از هشت سال آلبوم جدید خود را منتشر کرده‌است: «راه‌های زمخت و خشن». آن‌طور که موسیقی ما نوشته، آلبوم جدید دیلن رگه‌هایی از موسیقی بلوز را با شیوه داستان‌گویی موسیقی فولک درآمیخته است و تعدادی از آوازهایش محزون و تعدادی دیگر آمیخته با طنزی تلخ است.

او از همان عنفوان جوانی، به موسیقی بلوز و کانتری علاقه داشت و شیفته موسیقی راک‌اندرول بود، حالا هم به نظر می‌رسد در آخرین اثر خود، با ۱۰ قطعه‌ای که همه‌شان درباره مرگ و زندگی است، دینش را به این موسیقی ادا کرده‌است.

باب دیلن آخرین‌بار در سال ۲۰۱۲، آلبوم «توفان» را که درباره غرق‌شدن کشتی تایتانیک بود، منتشر کرد و از آن زمان به بعد، این خواننده دیگر آلبومی به بازار نفرستاده‌بود (از آلبوم‌های کاور او می‌گذریم) و حالا اثری خوانده که اگرچه مضمون اصلی‌اش درباره مرگ و زندگی است؛ اما چون همیشه دغدغه‌های اجتماعی و سیاسی او را نیز می‌توان در آن مشاهده کرد.

آخرین تورهای اجرای موسیقی باب دیلن به دلیل انتشار ویروس کرونا لغو شد و حالا باید منتظر تور جدید با آلبوم جدید بود. با فعالیت‌های چشمگیر و خستگی‌ناپذیر دیلن در سال‌های اخیر، می‌توان انتظار داشت که آغاز تور کنسرت‌های او دوباره موجی در موسیقی جهان ایجاد کند.

جایزه‌ات بماند بعد کرونا!

اگر خاطرتان باشد سومین دوره جایزه احمد محمود برگزار نشد و حالا در اطلاعیه‌ای اعلام شده که یعقوب یادعلی با کتاب «متغیر منصور» به عنوان برگزیده بخش مجموعه داستان این جایزه معرفی شده‌است. تندیس و جایزه برنده قرار است همزمان با دوره چهارم در زمستان ۹۹ و در صورت ریشه‌کن‌شدن ویروس کرونا به او اهدا شود.

کیدمن و اسکورسیزی در تورنتو

چهل‌وپنجمین جشنواره فیلم تورنتو در کشور کانادا اعلام کرد امسال به‌صورت ترکیبی از رویدادهای فیزیکی و مجازی و در مقیاسی کوچک‌تر برپا خواهد شد. خبر را ایسنا ترجمه کرده و نوشته که به سبب شیوع ویروس کرونا در این جشنواره تنها ۵۰ فیلم بلند سینمایی نمایش داده می‌شود، در عوض برای جذابیت بیشتر، ۵۰ کارگردان و بازیگر ازجمله مارتین اسکورسیزی و نیکول کیدمن را به عنوان سفیران جشنواره معرفی کرده‌است.

ظهور و افول یک ستاره

در ۴ دهه اخیر ستاره‌های زیادی درخشیدند؛ ستاره‌هایی که هر کدام ویژگی‌های خاص خودشان را دارند

آذر مهاجر

ادبیات و هنر

ستاره‌های سینما، همیشه بهانه‌هایی بودند برای تماشای فیلم‌های سینمایی. بعضی از ما را بیژن امکانیان، یعنی جوان اول نجیب درام‌های دهه ۶۰ به سینما کشاند، برخی دیگر به شوق تماشای بازی‌های پرطمطراق و قهرمانی‌های جمشید هاشم‌پور معروف به جمشید آریا، صف کشیدیم. بعد نوبت به جوان‌های خوش‌سیما و چشم‌رنگی‌های سینما رسید و مسیر ستاره‌سازی به‌عنوان یک ضرورت برای حیات سینما، ادامه پیدا کرد تا رسید به امروز. هنوز هم این ستاره‌ها هستند که ما را به سینما می‌کشانند، اما به نظر می‌رسد از ابتدای دهه ۹۰، برای ستاره‌های سینمای ایران اتفاقاتی افتاده؛ ستاره‌های کمتری در این دهه ظهور کرده‌اند و درخشش این معدود ستاره‌ها به زیبایی چهره و آراستگی ظاهرشان متکی نیست! گویی قانون بقای ماده و انرژی بر دنیای ستاره‌های سینما حاکم شده؛ نه ستاره‌ای از بین می‌رود و نه ستاره‌ای زاده می‌شود، فقط یک دهه است که آنها از فیلمی به فیلم دیگر می‌روند بدون این‌که بخواهند چشم‌های رنگی، قد و بالا و جلال و جمال‌شان را به نمایش بگذارند. نوید محمدزاده، پریناز ایزدیار و امیر جدیدی، معدود بازیگرانی هستند که طی چند سال اخیر در قامت یک ستاره ظهور کرده‌اند و مابقی یا هنوز ستاره نشده‌اند یا بیشتر از یک دهه از ظهورشان گذشته است. این ستاره‌ها با قهرمان‌های کلاسیک دنیای سینما فرق دارند و همین سبب شد که به جست‌وجوی علل ماجرا برویم و به نکته‌هایی درباره سینمای ایران دست پیدا کنیم.

ستاره‌های سینمای ایران در ۴ دهه اخیر تغییر ماهیت دادند و از کمیت آنها کاسته شده است

ستاره‌های سینمای ایران در ۴ دهه اخیر

دهه

فریبرز عرب‌نیا

محمدرضا فروتن

لیلا حاتمی

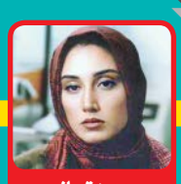

هدیه تهرانی

نیمه اول دهه ۹۰

بارا

امیر جدیدی

نوید محمدزاده

در چند دهه اخیر بازیگرانی بوده‌اند که هم خوب بازی کرده‌اند، هم گاهی حضورشان بر فروش فیلم‌ها تاثیر گذاشته و هم سال‌های سال در سینما حضور موفق داشته‌اند، اما با همه اینها در چارچوب ستاره‌بودن قرار نمی‌گیرند.

فرامرز

مهمتر

از انقلاب

درخشی

هنر مزرعه بلال نیست

دیالوگ معروفی هست در فیلم کمال‌الملک به کارگردانی علی حاتمی؛ ناصرالدین شاه در بازدیدش از دارالفنون به کمال‌الملک جوان برمی‌خورد که توسط عضدالملک مدیر مدرسه هنر، محمدمیرزا برادرزاده صنیع‌الملک نقاش‌باشی معرفی می‌شود.

عضدالملک به ناصرالدین شاه می‌گوید: ان‌شاءا... که سال آینده این باغبان پیر خدمتگزار، توفیق تقدیم نهال برومند دیگری داشته باشد.

و ناصرالدین شاه با نقش‌آفرینی عزتا... انتظامی پاسخ می‌دهد: امیدوار نباشید. مدرسه هنر، مزرعه بلال نیست آقا که هر سال محصول بهتری داشته باشد. در کواکب آسمان هم یکی می‌شود ستاره رخشان، الباقی سوسو می‌زنند.

چیزی شبیه به همین نظر را غلامرضا موسوی دارد و معتقد است ستاره شدن در سینما نیازمند گذشت زمان است و بروز و ظهور استعدادهای خاص. این تهیه‌کننده باسابقه سینما می‌گوید: هر سال تعداد زیادی بازیگر جوان وارد سینما می‌شوند و اگر ستاره نشده‌اند برای این است که زمان درخشش آنها هنوز فرا نرسیده است. بازیگران برای ستاره‌شدن نیاز به زمان دارند همچنان که بسیاری از ستاره‌های امروز، سال‌ها کار کردند و حضورشان در سینما استمرار داشته تا بالاخره در یک اثر خوب دیده شدند و درخشیدند.

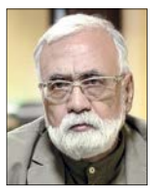

موسوی معتقد است بازیگر با یک فیلم ستاره نمی‌شود مگر یکی دو مورد استثنا و توضیح می‌دهد: استعداد و توانایی بازیگر سر جای خودش، اما هر بازیگری باید مدتی تجربه کسب کند تا فرصت بازی در یک فیلم خوب و تاثیرگذار را به دست بیاورد و توانایی‌هایش را به نمایش بگذارد.

البته که غلامرضا موسوی نقش شانس و اقبال را در ستاره‌شدن انکار نمی‌کند و تاکید دارد که هر قدر یک فیلم موفق‌تر، جذاب‌تر و خوش‌ساخت‌تر باشد، بازیگر هم شانس بیشتری برای ستاره شدن خواهد داشت. او نقش جایزه‌های سینمایی را هم در این مورد موثر می‌داند و اشاره می‌کند به بازیگرانی که با برنده شدن جایزه، توانسته‌اند شانس‌های بیشتری برای بازی در فیلم‌های بهتر کسب و فرصت درخشیدن را برای خودشان فراهم کنند.

در روزگار کم‌تعداد شدن ستاره‌های سینما، برخی تهیه‌کنندگان سراغ چهره‌های معروف فضای مجازی رفته‌اند. غلامرضا موسوی این اتفاق را ناشی از دغدغه بازگشت سرمایه می‌داند، اما تصریح می‌کند: هیچ‌کس به خاطر این چهره‌ها بلیت نمی‌خرد. یک فیلمنامه خوب و جذاب، کارگردانی دقیق و بازی‌های خوب است که مخاطب را به سینما می‌کشاند. چهره‌های فضای مجازی می‌توانند نقش‌های کمکی را به‌عهده بگیرند آن هم اگر درست و برای نقش مناسب انتخاب شده باشند.

آسمانی که معمولا پرستاره نیست

فرضیه کم شدن تعداد ستاره‌های سینمای ایران می‌تواند نقض شود. به‌عنوان نمونه مازیار معاونی، منتقد سینما و تلویزیون با کم شدن یا تکراری شدن ستاره‌های سینما در سال‌های اخیر موافق نیست و ضمن رد نظریه‌ای که این گزارش بر آن بنا شده، توضیح می‌دهد: باید دید گزاره کاهش آماری ستاره‌های جدید در سینما تا چه اندازه دقیق است، چون مثال‌های نقضی هم در این باره شاهد هستیم. البته که تعداد ستاره‌های سینمای امروز ما به قدری نیست که این فرضیه را به طور کامل نقض کند. هنوز برخی از ستاره‌های دهه ۸۰ در اوج هستند و در کنار ستاره‌های دهه ۹۰ بازیگرانی مانند امیرحسین آرمان، پدرام شریفی و ماهور الوند هم ظرف چند سال اخیر وارد سینما و شبکه نمایش خانگی شده و نقش‌های قابل قبولی ایفا کرده‌اند.

معاونی اضافه می‌کند: البته که تغییر شرایط ناشی از گذشت زمان و افزایش جمعیت و آسان‌تر شدن فرآیند فیلم‌سازی، تولید آثار تجربی و توسعه شبکه نمایش خانگی این توقع را ایجاد می‌کند که ظهور ستاره‌های بیشتری را در یک دهه اخیر انتظار داشته باشیم، اما نباید ظرفیت کلی سینمای ایران و میزان ریسک‌پذیری این سینما به‌خصوص در بخش خصوصی که سر و کار بیشتری با ستاره‌ها دارد را از نظر دور داشت. از نظر این منتقد، فرآیندهای متعددی در تولد ستاره‌های سینما نقش دارند؛ از پروسه تربیت و آموزش بازیگر تا تولیدات متنوع سینمایی در ژانرهای گوناگون. طبیعی است که خلل در یکی از این فرآیندها، به کم‌شدن تعداد ستاره‌های نوظهور منجر می‌شود.

معاونی ضمن اشاره به ستاره‌های سینمای ایران در ادوار مختلف که در نمودار مقابل می‌بینید، توضیح می‌دهد: باید دید ظهور ستارگان در طول چند دهه با چه تواتری بوده‌است. در دهه ۶۰ ستاره‌سازی در سینما نداشتیم؛ شاید بیژن امکانیان و جمشید هاشم‌پور تنها ستاره‌های مهم این دهه به حساب بیایند. در سال‌های بعد فقط در نیمه دوم دهه ۷۰ و نیمه اول دهه ۸۰ که ساختار فرهنگی و هنری کشور تحت تاثیر جریان اصلاحات بود، تعداد و تنوع ستاره‌ها بیشتر شد ولی ستاره‌سازی از منظر کمی، در سایر ادوار اختلاف فاحشی نداشته و به‌طور میانگین، تعداد ثابتی ستاره در این دوره‌ها بروز کرده‌اند.

زمستان ۱۳ سال پیش

فرزاد موتمن ،کارگردان سینما برای مرگ ستاره‌های سینما یک تاریخ دقیق به دست می‌دهد. او می‌گوید: همه چیز برمی‌گردد به تشکیل مافیای اکران در زمستان ۸۶. هفت شرکت فیلمسازی دست از تولید کشیدند، شریک شدند تا در زمینه پخش فعالیت کنند.

از آن زمان تهیه‌کنندگان سینما مانند معاملات املاک با فیلم‌ها برخورد کردند. یعنی سرمایه را از خارج سینما وارد کردند، فیلم ساختند و دستمزدشان را از همان سرمایه برداشتند. به همین دلیل از این تاریخ به بعد سینمای ما بی‌ضابطه، غیر حرفه‌ای و بسیار ملاحظه‌کار و ترسو شد.

این کارگردان ادامه می‌دهد ،فروش بالا لزوما نشان دهنده سلیقه مردم نیست و بخشی از این مساله به نوع ریل‌گذاری سازمان سینمایی مرتبط است و بعد توضیح می‌دهد: یعنی دارند شرایطی را ایجاد می‌کنند که فیلم‌های مورد نظر خودشان فروش بیشتر داشته باشد و بقیه شکست بخورند. اداره کل امور سینمایی را تبدیل به سازمان سینمایی کرده‌اند تا به این شکل به جان سینمای ایران بیفتد. یکی از مشکلات امروز سینمای ما نفوذ و قدرت بیش از اندازه سازمان سینمایی و ریل‌گذاری‌های این سازمان است. او همه این توضیحات را می‌دهد که بگوید، با ریل‌گذاری‌های جدید چند فیلم و در نتیجه چند بازیگر برجسته شده‌اند و حالا تهیه‌کنندگان از این چارچوب خارج نمی‌شوند. موتمن می‌گوید: راه برای ورود بازیگران با استعداد بسیار تنگ شده. بخل عجیبی به سینمای ما حاکم و نتیجه این شده که در سینما تنوع نداریم. بازیگران زیادی هم وارد شدند، ولی نتوانستند جایگاه پیدا کنند، شاید برخی از آنها واقعا توانایی ستاره شدن را نداشتند، اما در مورد برخی دیگر اوضاع به ترتیبی طراحی شده که جا نیفتند. بسیاری از بازیگران خیلی خوب این سال‌ها با سینما قهر کرده‌اند از بس که مورد اهانت قرار گرفته‌اند و از بس که کار در سینما زننده شده است.

در آینده نزدیک

محمدزاده با دختر گرجی

نقش اول زن «شب، داخلی، دیوار» به یک بازیگر ایرانی - گرجستانی رسید، فیلمی که پیش از این اعلام شده بود نوید محمدزاده نقش یک نابینا را در آن بازی می‌کند. فیلم را وحید جلیلوند نوشته و کارگردانی خواهد کرد و علی جلیلوند هم تهیه‌کننده خواهد بود. بازیگری هم که ملیتی ایرانی- گرجستانی دارد و اولین تجربه سینمایی‌اش را کسب خواهد کرد، دایانا حبیبی نام دارد.

عدد اول

راهب در قطعه نام‌آوران

۲۵۵

۲۵۵؛ اینجا قطعه نام‌آوران، آرامگاه ابدی علیرضا راهب است؛ شاعر و ترانه‌نویسی که ۵ تیر پس از دو هفته درگیری با ویروس کرونا درگذشت. ظهر دیروز آیین داوودی، فرهنگ روشنی، فرهاد آزمون، مراد عباسپور، فرهاد حامد، یاشار فغانی، شهرام رضایی و ... در مراسم تشییع پیکر و خاکسپاری این شاعر که انجمن ادبی «ونداد» را هم مدیریت می‌کرد، حضور پیدا کردند.

عدد دوم

مرگ آقای مترجم با کرونا

۸۶

بعد از علیرضا راهب، شاعری که کرونا او را از ما گرفت، حالا باز هم خبر بدی داریم؛ اسدا... امرایی دیروز خبر داد پرویز ارشد ،مترجم نیز ۱۰ روز پیش بر اثر ابتلا به ویروس کرونا در آمریکا از دنیا رفته است. او هنگام مرگ ۸۶ ساله بوده است. ارشد مترجم «اگربه روی شیروانی داغ» از تنسی ویلیامز و «باران‌ساز» نوشته ریچارد ناش بود.

فیلم [راش]

یارکشی «دزدان دریایی کارائیب»

مارگوت رابی به تیم بازیگران فیلم محبوب این سال‌ها اضافه شد

کیکاووس زیاری

سینمای جهان

از قرار معلوم دزدان دریایی کارائیب نه‌تنها قصد بازنشستگی و کناره‌گیری از فعالیت‌های راهزنانه ندارند، بلکه این روزها در حال یارکشی تازه هستند تا یک ماجراجویی جدید خلق کنند! کمپانی والت دیزنی که این روزها به‌دلیل کرونا در حال تغییر زمان نمایش عمومی کارهای تازه‌اش است، همزمان در تدارک آغاز کار تولید فیلم‌های جدیدش می‌باشد. در گام اول، مدیران والت دیزنی سراغ یکی از موفق‌ترین مجموعه‌های سینمایی خود یعنی «دزدان دریایی کارائیب» رفته‌اند. در شرایط کرونایی این شرکت پیش‌تولید قسمت ششم محصول جنجالی و بسیار پرفروش خود را آغاز کرده‌است.

این در حالی است که طی چند سال گذشته، بارها بحث ساخت قسمت جدید این اکشن فانتزی ماجراجویانه مطرح شد و حتی حدس و گمان‌هایی هم مبنی بر توقف تولید قسمت‌های بعدی آن به گوش رسید. اما با اضافه شدن مارگوت رابی به این مجموعه فیلم، دیگر می‌توان مطمئن بود که تولید قسمت جدید به‌زودی شروع می‌شود و قسمت‌های بعدی فیلم هم همچنان ساخته خواهد شد.

بازیگر نامزد دریافت اسکار سینما، نه‌تنها نقش محوری زن دزدان دریایی کارائیب ۶ را به‌عهده دارد، بلکه به‌عنوان تهیه‌کننده هم با آن همکاری خواهد کرد. رابی با اعلام حضور در قسمت جدید فیلم، کریستینا هادسن را هم به‌عنوان نویسنده فیلمنامه قسمت جدید معرفی کرد. همگان می‌دانند هادسن، نویسنده فیلمنامه «هارلی کوئین؛ پرنده‌های شکاری» با بازی رابی است که سال قبل اکران عمومی شد و موفقیت بسیار خوبی در جدول گیشه نمایش سینماها به دست آورد.

قرار است قسمت‌های جدید این اکشن هم ساخته شود. با اضافه شدن هادسن به ترکیب سازندگان دزدان دریایی کارائیب، اهل فن می‌گویند کفه ترازو به نفع رابی سنگین شده و به احتمال بسیار زیاد، او حضور و نقشی برابر با شخصیت جک اسپاروی راهزن خواهد داشت. کاپیتان جک اسپارو (با بازی جانی دپ)، شخصیت محوری داستان قسمت‌های قبلی این مجموعه فیلم بوده‌است.

مدیران شرکت والت دیزنی توضیح زیادی درباره دزدان دریایی کارائیب تازه نداده‌اند و سکوت خبری پیشه کرده‌اند. اما نزدیکان رابی می‌گویند شاید فیلمی که او برای شرکت بازی می‌کند، یک اسپین‌آف بر مجموعه

فیلم موفق والت دیزنی باشد. به این ترتیب، فیلمی که رابی بازی می‌کند یک دزدان دریایی کارائیب زنانه خواهد بود؟! رسانه‌ها هنوز نتوانسته‌اند

جری بروکهایمر تهیه‌کننده اصلی مجم

و سؤال پیچ کنند. به نظر می‌رسد که

شرکت والت دیزنی و بروکهایمر بود.

جانی دپ هم که بین فرانسه و آم

انظار عمومی و خبرنگاران پنهان کر

مجموعه اکشن و ماجراجویانه د

۲۰۰۳ تا ۲۰۱۷، موفق به فروش کلی ح

شده است.

حضور مارگوت رابی در این مجموع

بیشتری نصیب آن کند. رابی سال

روزگاری در هالیوود» کوئنتنین تارانتی

ششم آگوست سال آینده با قسمت

به دیدار تماشاگران سینما می‌آید./ هال